

**SIGNÁLNÍ,
NEPRODEJNÝ
VÝTISK**

Timothy Snyder

**ČERNÁ
ZEM**

Holokaust - historie a varování

OBSAH

PROLOG	9
úvod	
HITLERŮV SVĚT	11
kapitola první ŽIVOTNÍ PROSTOR	21
kapitola druhá BERLÍN, VARŠAVA, MOSKVA	37
kapitola třetí PŘÍSLIB PALESTINY	61
kapitola čtvrtá NIČITELÉ STÁTŮ	79
kapitola pátá DVOJÍ OKUPACE	111
kapitola šestá VĚTŠÍ ZLO	133
kapitola sedmá NĚMCI, POLÁCI, SOVĚTI, ŽIDÉ	161
kapitola osmá PARADOX OSVĚTIMI	185
kapitola devátá SUVERENITA A PŘEŽITÍ	201
kapitola desátá ZACHRÁNCI ZE ŠEDÉ ZÓNY	221
kapitola jedenáctá NA STRANĚ BOHA A ČLOVĚKA	239
kapitola dvanáctá NĚKOLIK SPRAVEDLIVÝCH	261
závěr NÁŠ SVĚT	279
PODĚKOVÁNÍ	301
JAZYKOVÁ A TERMINOLOGICKÁ POZNÁMKA	305
POZNÁMKY	307
BIBLIOGRAFIE	347
REJSTŘÍK	389

PROLOG

V šestém vídeňském okrsku s jeho pěknými ulicemi jsou dějiny holokaustu zapuštěny v dlažbě. Před budovami, kde kdysi žili a pracovali Židé, jsou do chodníků, jež museli Židé kdysi drhnout holýma rukama, zasazeny malé čtvercové pamětní desky z mosazi se jmény, datem deportace a místem úmrtí.

Pro dospělého jsou spojnicí mezi současností a minulostí slova a čísla.

Dítě vnímá odlišně. Dítě vyjde od věcí, jež má před sebou.

Chlapec, který v šestém okrsku bydlí, každodenně pozoruje, jak na opačné straně dům od domu postupuje parta dělníků. Pozoruje je, jak rozkopávají chodník – podobně jako kdyby chtěli opravit vodovod nebo položit kabel. Jednou ráno při čekání na autobus cestou do mateřské školky uvidí dělníky přímo proti sobě, jak nabírají a rozlévají zahřátý asfalt. Pamětní desky pro něj představují tajuplné předměty, s nimiž se manipuluje v rukavicích a které odrážejí matné paprsky slabého slunce.

„*Was machen sie da, Papa?*“ – „Co to tam dělají, tati?“ Chlapcův otec mlčí. Zahledí se směrem, kterým má přijet autobus. Zaváhá, nadechne se k odpovědi: „*Sie bauen...*“ – „Stavějí...“ Zarazí se. Je to těžké.

Pak přijede autobus, zacloní jim výhled a v závanu oleje i proudícího vzduchu otevře automatické dveře do normálního dne.

Před sedmasedmdesáti lety, v březnu 1938 Židé na všech vídeňských ulicích sdírali z chodníku slovo „Rakousko“ a vymazávali tak zemi, která po Hitlerově příjezdu s jeho vojsky přestala existovat. Dnes jsou na stejných chodnících jména těchž Židů výčitkou obnovenému Rakousku, které – jako celá Evropa – neví, jak se přesně postavit ke své minulosti.

Proč byli vídeňští Židé pronásledováni právě v době, kdy Rakousko mizelo z mapy? Proč pak byli odesláni na smrt o tisíc kilometrů dál, do Běloruska, když přitom samo Rakousko očividně nenávidělo Židy dost? Jak se může stát, že na národ dlouhodobě usazený ve městě, v zemi či na kontinentu náhle dolehne smrtící násilí? Proč se mezi sebou zabíjejí lidé, kteří se neznají? A proč se zabíjejí lidé, kteří se znají dobře?

Ve Vídni – stejně jako takřka ve všech velkých městech střední a západní Evropy – Židé představovali významnou součást života města. Ve východní Evropě (tedy v regionech na sever, jih a východ od Vídně) Židé více než pět set let tvořili významný podíl městského i venkovského obyvatelstva – a pak jich náhle za necelých pět let bylo více než pět milionů povražděno.

Obvyklé představy tu selhávají. Holokaust si oprávněně spojujeme s nacistickou ideologií, ale zapomínáme přitom, že mnoho vrahů nebyli nacisté ani Němci. Uvažujeme především o německých Židech, ačkoli většina Židů zabitých během holokaustu žila mimo německé území. Myslíme na koncentrační tábory, ale v těch se většina povražděných Židů nikdy neocitla. Za viníka prohlašujeme stát, ačkoli přitom k vraždění mohlo dojít jen tam, kde se státní instituce zhroutily. Přičítáme vinu vědě, a z podstatné části tak přejímáme Hitlerovo stanovisko. Přičítáme vinu celým národům, a dopouštíme se tak zjednodušení, jakých využívali nacisté. Připomínáme si oběti, ale nedokážeme odlišit připomínku od pochopení. Soustava památníků ve vídeňském šestém okrsku nese název Pamatování pro budoucnost. Máme dnes, po holokaustu věřit, že nás očekává předvídatelná budoucnost? Náš svět obývají nejenom vzpomenu-té oběti, ale i zapomenutí pachatelé. Svět se mění a probouzí obavy, jež byly mocné v Hitlerově době, a Hitler na ně reagoval. Historie holokaustu neskončila. Jeho precedent tu je od věků a stále jsme si z něj nevzali patřičné poučení.

Máme-li masové vraždění evropských Židů náležitě zachytit, musí jít o popis z hlediska celé planety: Hitler uvažoval z hlediska ekosystémů a Židy považoval za ránu na těle přírody. Musí zahrnovat kolonie: Hitler usiloval o vyhlaizovací válku v sousedních zemích obývaných Židy. Musí být mezinárodní: Němci a další nevráždili Židy v Německu, ale v jiných zemích. Musí být uspořádán chronologicky, neboť po Hitlerově nástupu k moci (což je jen část celého příběhu) následovalo dobytí Rakouska, Československa a Polska a tyto výboje změnilы podobu konečného řešení. Musí být v jistém zvláštním smyslu politický: německé ničení sousedních států totiž vytvořilo (zvláště v okupovaném Sovětském svazu) zóny, kde bylo možné provést výzkum technik vyhlaizování. Musí sledovat několik hledisek současně a neomezovat se na perspektivu samotných nacistů, ale z oblastí zabíjení musí využívat zprávy od všech skupin, židovských i nežidovských; zde nejde jen o spravedlnost, ale o možnost porozumění. A uvedený popis musí také být humánní: vedle vražedných snah zachycovat i snahy o přežití, popsat Židy, jak se snažili žít, i ty nečetné druhé, kteří se jim snažili pomoci, a akceptovat nutnou složitost jednotlivců a jejich setkání.

Historie holokaustu musí být současná a dovolit nám prožít, co vlastně z Hitlerovy éry zůstává v našich duších a existencích. Hitlerův pohled na svět nebyl jedinou příčinou holokaustu, avšak jeho skrytá soudržnost vedla ke zrodu nových typů destruktivní politiky a k odhalení nových rozměrů schopnosti masového vraždění. Nikdy už nedojde k tomu, že by se ideologie a okolnosti spojily přesně tak jako v roce 1941, avšak něco podobného by se stát mohlo. Součástí snahy o porozumění minulosti je proto úsilí porozumět nám samým. Holokaust není jen historie, ale i varování.

úvod

HITLERŮV SVĚT

O budoucnosti – věřil Hitler – nelze nic přesného vědět, jedině lze znát hranice naší planety, „povrch přesně vymezené koule“.¹ Přírodní zdroje jsou vzácné a existence spočívá v boji o půdu. Neměnná struktura života tkví v rozdělení živočichů do druhů, odsouzených ke „vnitřnímu odloučení“ a nekonečnému boji na život a na smrt.² Lidské rasy byly podle Hitlerova přesvědčení stejné jako druhy. Nejvyšší rasy se stále ještě vyvíjejí z nižších, což znamená, že křížení je možné, ale představuje hřích. Rasy by si měly počínat jako druhy: pářit se jen mezi sebou a usilovat o vybití těch odlišných. Hitler to chápal jako zákon – zákon rasového boje, stejně spolehlivý jako gravitační zákon. Tento boj nikdy neskončí a nemá žádný spolehlivý výsledek. Rasa může dosáhnout triumfu a rozkvětu – anebo může skončit vyhladováním a vyhlazením.³

V Hitlerově světě je jediným zákonem zákon džungle. Lidé mají potlačit jakékoli sklony k milosrdenství a naopak maximalizovat loupežnou chtivost. Tím se Hitler rozešel s tradicemi politického myšlení, podle nichž se člověk od přírody liší schopností představovat si nové způsoby sdružování a uvést je ve skutek. Političtí myslitelé se s východiskem v tomto předpokladu snažili popsat nejenom možné podoby společnosti, ale i nejspravedlivější společnost. Podle Hitlera však jedinou, brutální a nepřekonatelnou pravdu představuje příroda a celá historie odlišných představ je pouhou iluzí. Jak tvrdil významný nacistický právní teoretik Carl Schmitt, politika nevychází z historie či z pojmů, ale z vědomí nepřátelství. Rasová nepřátelství nám jsou dáni od přírody a naším úkolem je bojovat, zabíjet a zemřít.⁴

„Příroda nezná žádné politické hranice,“ napsal Hitler. „Rozmísťuje na zeměkouli různé formy života a pak je ponechává volně ve hře o moc.“⁵ Jelikož politika je totéž co přirozenost a přirozenost je totéž co boj, není tedy možné

žádné politické myšlení. Ke krajní formulaci tu dospělo klišé z 19. století, že lidskou činnost lze pochopit biologicky. Během závěrečných dvaceti let 19. století přišli seriózní autoři i popularizátoři pod vlivem Darwinova pojmu přírodního výběru s názorem, že tento průlomový biologický objev vyřešil všechny odvěké otázky politického myšlení. V době Hitlerova mládí byly všechny významnější formy politiky ovlivněny interpretací Darwina, která v soutěži shledávala společenské dobro. Podle britského obhájce kapitalismu Herberta Spencera je trh podobný ekosféře, v níž přežívají ti nejsilnější a nejlepší, a nezkrotná soutěž čili konkurence přináší užitek, který omlouvá její bezprostřední negativa. Ale biologické analogie přijali i oponenti kapitalismu, především socialisté sdružení ve Druhé internacionále: třídní boj začali chápat „přírodovědně“ a člověka považovat jen za zvíře mezi zvířaty, nikoli za bytost obdařenou zvláštním tvůrčím potenciálem a specificky lidskou podstatou. V dané době hlavní marxistický teoretik Karl Kautsky pedantsky zdůrazňoval, že lidé jsou živočichové.⁶

Všichni tito liberálové a socialisté však byli – byť třeba nevědomky – omezení pouty zvyků a institucí a mentální návyky získané společenskou zkušeností jim bránily dospět ke zcela radikálním závěrům. Hospodářský růst či společenská spravedlnost pro ně představovaly etickou hodnotu a lákala je představa, že uskutečnění této hodnoty zajistí přirozená soutěž. Hitler dal své knize název *Mein Kampf* (Můj boj). Od těchto dvou slov přes dva dlouhé svazky po dvě desítky let politického života projevoval bezmezný narcismus, nelitostnou konzistenci a extatický nihilismus, jakého ostatní nebyli schopni. Nekonečný zápas ras nepředstavoval jen jednu složku života, ale samu jeho podstatu – a tímto konstatováním se nevyhlašuje žádná teorie, jen pozorujeme skutečný stav světa. Boj, to je sám život, ne prostředek v zájmu nějakého cíle, obhajitelný ohledy na blahobyt (v kapitalismu) nebo spravedlnost (v socialismu), které údajně přinese. Vůbec zde nešlo o to, že žádoucí cíl ospravedlně krvavé prostředky. Žádný cíl není. Skutečná je rasa: jedinci a třídy představují pomíjivé a pomýlené konstrukce. Boj není metafora ani analogie, nýbrž hmatatelná a celá pravda. Slabým mají vládnout silní, protože „svět tu není pro zbabělé národy“. A nic dalšího není nutné vědět.⁷

Hitlerův pohled na svět zcela zavrhl náboženské i sekulární tradice, přitom na nich ale závisel. Hitler nebyl originální myslitel, našel však jisté řešení panující myšlenkové krize a krize víry – jež, jako mnozí před ním, spojoval. Nešlo mu ale o nalezení povznášející syntézy, která by zachránila ducha i duši, ale o vyvolání svůdné kolize, při níž obojí zanikne. Hitlerovo pojetí rasového boje se odvolávalo na vědu, sám Hitler však tvrdil, že v tomto zápase jde o „vezdejší chléb“ či „denní chléb“ – a evokoval tak svrchovaně známý křesťanský text, ovšem s hluboce posunutým významem. „Chléb náš vezdejší dejž nám dnes,“ prosí se při odříkávání otčenáše. Svět, k němuž se obrací tato modlitba, má svůj metafyzický rozměr, podléhá řádu, jenž přesahuje naši Zemi, a vztahuje se k měřítkům dobra, která přecházejí z jedné sféry do druhé. Při pronášení

otčenáše lidé Boha prosí: „...odpuť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům, a neuveď nás v pokušení, ale zbav nás od zlého.“ V Hitlerově „boji o přirozená bohatství“ nebylo hříchem chopit se všeho, co je dostupné – a nechat přežít ostatní bylo naopak zločinem. Milosrdenství se podle Hitlera přiči světovému řádu, protože umožňuje množení slabých. Lidé musí odmítnout biblická přikázání. „Pokud přijmu nějaké Boží přikázání,“ napsal, „tedy toto: ‚Zachovej svůj druh.‘“⁸

Hitler využíval metafory a obrazy dobře známé z křesťanství:⁹ Boha, modlitby, prvotní hřích, přikázání, proroky, vyvolený lid, mesiáše, a dokonce i známé trojí dělení času na ráj, vyhnání a vykoupení. Žijeme v bídě a musíme se vynasnažit o očistu sebe i světa, abychom se mohli vrátit do ráje. Ztotožněním ráje s bitvou druhu – a nikoli se svorností všeho stvoření – došlo ke spojení křesťanské touhy s biologickým realismem (jak se mohl jevit). Válka všech proti všem pak není bezúčelným běsem, ale naopak jediným smyslem, který lze v tomto světě najít. Hojnost přírody je – stejně jako v knize Genesis – určena člověku; má ale náležet pouze těm lidem, kteří se drží zákona přírody a bojují za ni. V Genesi i v *Mein Kampf* je příroda zdrojem určeným k lidskému využití – avšak nikoli všemi lidmi, jen vítěznými rasami. Eden se ze zahrady mění v zákopy. Poznání těla není problémem (jako v knize Genesis), nýbrž řešením. Vítězové mají smilnit; sex a reprodukce jsou podle Hitlera druhou lidskou povinností hned po zabíjení. Prvotní hřích, jenž vedl k pádu člověka, tedy nebyl hříchem těla, ale duše a ducha. Naše neblahá slabost tkví podle Hitlera ve schopnosti myslet a ve vědomí, že jedinci ostatních ras jsou schopni téhož; v důsledku toho je pak uznáme jakožto své lidské bližní. Člověk z Hitlerova krvavého ráje nevyšel v důsledku tělesného poznání,¹⁰ ale proto, že poznal dobré a zlé.

Po pádu a odloučení člověka od přírody je nutné, aby se objevila postava, která není člověkem a nepatří ani k přírodě, nýbrž jedno od druhého odděluje. Pokud je lidstvo vlastně jen součástí přírody a pokud věda ví, že příroda je polem krvavého zápasu, pak příčinou zkaženosti druhu musí být něco, co stojí mimo přírodu. Nositelem pozemského poznání dobra a zla a ničitelem Edenu byl Žid. To Žid lidem řekl, že stojí nad ostatními zvířaty a jsou schopni sami rozhodovat o své budoucnosti. To Žid zavedl falešné rozlišení mezi politikou a přirozeností, lidskostí a bojem. Hitler spatřoval svůj úděl ve vykoupení prvotního hříchu židovské spirituality a obnovení krvavého ráje.¹¹ Jelikož rasy mohou přežít jen díky nijak neomezovanému vzájemnému zabíjení, musí židovský triumf rozumu nad pudem znamenat konec druhu. Rasa potřebuje „světónázor“, který jí dovolí zvítězit – a to v zásadě znamená, že rasa musí „věřit“ ve své vlastní bezmyšlenkovité poslání.¹²

Hitler prezentoval židovskou hrozbu způsobem, z něhož je znát jeho zvláštní amalgám náboženských a biologických představ. Pokud Žid zvítězí, „bude jeho koruna vítězství pohřebním věncem lidského druhu“. Na jedné straně

hitlerovská představa světa bez lidí přijímala verdikt vědy, že naše planeta vznikla velmi dávno a lidstvo se na ní vyvinulo až posléze. Po židovském vítězství „tato planeta poputuje vesmírem zase bez lidí, jako kdysi před miliony let“. Zároveň ale (jak dodává ve stejné pasáži *Mein Kampf*) je tato starobylá zeměkoule, obývaná rasami a jejich vyhlazováním, stvořena Bohem. „Věřím proto, že dnes jednám v duchu myšlenky všemohoucího Stvořitele: tím, že se bráním Židovi, bojuji za dílo Páně.“¹³

Lidský druh se podle Hitlera dělil na rasy, avšak Židy mezi ně nepočítal. Židé nejsou ani nižší, ani vyšší rasa; jsou „rasovým nic“, „opakem rasy“. Rasy následují přírodu a bojují o zemi a jídlo. Židé následují logiku „nepřirozenosti“ a vzpírají se základnímu imperativu přírody, když se odmítají spokojit s dobytím určitého území, a dokonce přesvědčí ostatní, aby si počínali podobně. Chtějí ovládnout celou planetu a její národy, a vymysleli si proto obecné ideály, které rasám brání v přirozeném zápase. Zeměkoule nemá vyjma krve a půdy co nabídnout. Židé ale chytře vymysleli představy, které dovolují vnímat svět nikoli jako ekologickou past, ale jako řád blízký člověku. Od Židů pochází myšlenka politické vzájemnosti a všechny praktiky, při nichž lidé uznávají jiné lidi za sobě rovné.¹⁴

Hitler Židy nezahrnoval obvyklou výtkou, podle níž lidé jsou dobří a zkazila je požidovštělá civilizace. Naopak: lidé jsou zvířata a každé etické rozvažování je příznakem židovské náказы. Odporná je už sama snaha stanovit univerzální ideál a usilovat o něj. Hitlerův nejdůležitější pobočník Heinrich Himmler sice svého Vůdce nedokázal sledovat ve všech zákřutách jeho uvažování, avšak závěr pochopil: bludem je etika jako taková; jediná morálka tkví ve věrnosti rase. Podíl na masovém vraždění – tvrdil Himmler – je dobrým skutkem, protože rasu přivádí k vnitřnímu souladu a jednotě s přírodou. Pokud je pro nás například obtížné hledět na tisíce židovských mrtvol, je to příznakem transcendentního rázu konvenční morálky. Dočasná námaha zabíjení však je důstojnou obětí pro budoucnost rasy.¹⁵

Veškeré nerasové uvažování je podle Hitlera židovské a každá univerzální idea je mechanismem přispívajícím k židovské nadvládě. Kapitalismus je židovský, komunismus také – a zdánlivé přijetí nutnosti boje v těchto dvou systémech je jen zástěrkou židovské touhy po světovládě. Stejně tak je židovské i každé abstraktní pojetí státu. „Stát jakožto samoučel je nesmysl,“ napsal Hitler a dodal ujasnění, že „nejvyšším lidským cílem“ není „zachování daného státu či vlády, nýbrž zachování druhu“. V průběhu rasového zápasu se hranice existujících států setřou a zmizí: „Existence politických hranic nás nesmí odvrátit od hranic věčného práva.“ Pokud státy nepředstavují zvláštní výkon lidstva, ale jen vratké bariéry, které musí překonat příroda, pak odtud plyne, že zákon není obecný, ale konkrétní: nejde o prostor rovnoprávnosti, ale o výtvor rasové nadřazenosti. Hitlerův osobní právní zástupce Hans Frank, za

války generální guvernér okupovaného Polska, tvrdil, že zákon je zbudován „na elementech přežití našich německých lidí“. Legální tradice, které se opírají o cokoli mimo rasu, představují „bezkrvné abstrakce“. Jediným účelem zákona je kodifikovat Vůdcovy momentální postřehy, kde leží dobro jeho rasy. Německá koncepce právního státu (*Rechtsstaat*) postrádá obsah. Jak objasnil Carl Schmitt, zákon slouží rase a stát též slouží rase; jediným přijatelným konceptem je tedy rasa. Idea státu podléhajícího nějakým vnějším právním standardům je léčka nastražená s cílem zkrotit silné.¹⁶

Proniknutím do nežidovských duší univerzální ideje oslabily rasové společenství ve prospěch Židů. Na obsahu různých politických idejí nezáleží: všechny jsou jen pastí na hlupáky. Mezi Židy nejsou žádní liberálové ani nacionalisté, mesiášové ani bolševici: „Bolševismus je nemanželské dítě křesťanství. Obojí je výmyslem Žida.“¹⁷ V Ježíšovi Hitler spatřoval nepřítele Židů, jehož učení svatý Pavel překroutil tak, aby z nich znovu učinil falešný židovský univerzalismus – univerzalismus milosrdenství k slabým. Od Pavla po Trockého – tvrdil Hitler – máme jen sérii Židů, kteří na sebe berou různé pláště, aby svedli pošetilce. Ideje nemají žádné historické prameny a nijak nesouvisejí s posloupností dějů ani s tvůrčím potenciálem jednotlivců. Jsou to prostě jen taktické výmysly Židů, a v tomto ohledu vyjdou všechny nastejno.¹⁸

Lidstvo proto podle Hitlera nemá žádné dějiny.¹⁹ „Všechny světodějné události,“ tvrdil, „jsou jen lepším či horším výrazem sebezáchovného pudu ras.“ Z minulosti je nutno zaznamenat jen neustálou snahu Židů překroutit přirozené uspořádání. „Ničitelem tohoto uspořádání je vždy Židovstvo,“ napsal Hitler.²⁰ Silní mají vyhladovět slabé, ale Židé to dokázali zařídit tak, že naopak slabí nechávají vyhladovět silné. Nejedná se o nespravedlnost v obvyklém smyslu slova, nýbrž o narušení logiky existence. Ve světě pokřiveném vlivem židovských idejí může boj přinést nepředstavitelné výsledky: namísto přežití těch nejschopnějších – vyhladovětí těch nejschopnějších. Odtud plyne, že dokud na světě existují Židé, budou Němci vždy v postavení obětí. Němci coby nejvyšší rasa zasluhují nejvíc a mohou o nejvíc přijít. Zvrácená moc Židů „vraždí budoucnost“.²¹

Přestože se ale Hitler snažil popisovat svět bez historie, byly jeho myšlenky formovány osobními zkušenostmi. První světová válka – nejkrvavější konflikt v dějinách, vedený na kontinentu, který se považoval za civilizovaný – rozbila obecně sdílenou víru mezi Evropany, že svár je vždy prospěšný. Někteří stoupenici krajní pravice a krajní levice si však odvodili přesně opačné poučení: krveprolití podle nich naopak nebylo dostatečně rozsáhlé, oběti nebyly dostatečné. Podle ruských bolševiků, disciplinovaných marxistů s vírou v sílu vůle, poskytovala válka a jí probuzené revoluční energie příležitost k započetí celosvětové socialistické revoluce. Z pohledu Hitlera a mnoha dalších Němců válka skončila dřív, než se na bitevním poli skutečně rozhodlo, a rasově nadřazení

vojáci byli přinuceni k ústupu, aniž by plně projevili své schopnosti. Pocit, že Německo mělo vyhrát, byl samozřejmě rozšířený, a to nejenom mezi militaristy a extremisty. Největší německý spisovatel Thomas Mann, pozdější Hitlerův odpůrce, hovořil o německých „právěch vládnout, podílet se na řízení planety“. Vynikající německá filozofka Edith Steinová, která rozvinula teorii empatie, považovala za „vyloučené, že teď utrpíme porážku“. Po Hitlerově nástupu k moci, kdy pobývala v klášteře, byla coby Židovka zatčena a zavražděna.²²

Hitler považoval závěr první světové války za důkaz celosvětové zkaženosti. Jeho výklad těchto událostí se neomezoval na naivní nacionalismus ostatních Němců a analogie mezi jeho reakcí na utrpenou porážku a obecným zehráním na ztracená teritoria je jen povrchní. Podle Hitlera německá porážka dokázala, že je cosi zkaženého ve struktuře celého světa: je to doklad, že Židé ovládli metody přírody. Kdyby hned na začátku války šlo pár tisíc německých Židů do plynu, Německo by zvítězilo.²³ Považoval za typické, že Židé své oběti podrobují vyhladovění, a britskou námořní blokádu Německa během války i po ní považoval za uplatnění této metody, za ukázkou jistého trvalého stavu a znak dalšího nadcházejícího utrpení. Dokud Židé nechávají vyhladovět Němce, namísto aby sami Němci nechávali vyhladovět, koho se jim líbí, je svět v nerovnováze.

Z porážky roku 1918 vyvodil Hitler důsledky platné pro jakýkoli budoucí konflikt. Když se do toho nezapletou Židé, Němci vždycky zvítězí. Jelikož ale Židé ovládají celou planetu a dokázali svými myšlenkami nakazit německé duše, musí mít zápas o německou moc dvojí podobu. Jednoduchá dobovačná válka, ať už dosáhne sebevětšího triumfu, nikdy nepostačí. Souběžně s vyhladověním podřadných ras a zábojem jejich půdy musí Němci porazit Židy, jejichž celosvětová moc a plíživý univerzalismus jakékoli zdravé rasové tažení nutně podkopou. Němci tedy mají práva, jež náleží silným vůči slabým, i práva, jež náleží slabým vůči silným. Coby silní musí ovládnout všechny slabší rasy, na něž narazí, a coby slabí musí osvobodit všechny rasy zpod židovské nadvlády. Hitler tak sjednotil dvě velké hnací síly světové politiky 20. století: kolonialismus a antikolonialismus.

Zápas o půdu i zápas proti Židům Hitler chápal jako drastický a vyhlazovací boj. Přesto na každý z nich pohlížel jinak. V boji o území, vedeném proti nižším rasám, šlo o ovládnutí částí zemského povrchu. Naproti tomu boj proti Židům byl záležitostí ekosystému: nešlo v něm o konkrétního rasového nepřítele nebo o konkrétní území, nýbrž o samotné podmínky života na zemi. Židé představují „mor, duchovní mor, horší než někdejší černá smrt“.²⁴ Jelikož bojují myšlenkami, sahá jejich moc všude a každý se může stát vědomým nebo nevědomým přísluhovačem. Tuto morovou nákazu lze vyhladit jedině tak, že ji vymýtíme přímo u zdroje. „Jestliže příroda vybavila Žida tak, aby se stal hmotnou příčinou oslabení a pádu národů,“ napsal Hitler, „poskytla těmto národům současně možnost zdravé reakce.“²⁵ Eliminace musí být kompletní. Pokud v Evropě zůstane jediná židovská rodina, může nakazit celý kontinent.²⁶

Pád lidstva lze odčinit, zeměkouli lze uzdravit. „Národ zbavený svých Židů,“ napsal Hitler, „se spontánně navrácí k přirozenému pořádku.“²⁷

Hitlerova koncepce lidské existence a uspořádání přírody byla ucelená a kruhová: na politické otázky se odpovídalo, jako by se týkaly přírody – a otázky po přirozenosti se zodpovídaly zpětným poukazem k politice. Tento kruh načrtl sám Hitler. Pokud politika a přirozenost nejsou prameny zkušenosti a různých perspektiv, ale prázdnými stereotypy, které existují jen ve vzájemném propojení, pak veškerá moc leží v rukou toho, kdo příslušná klíše uvedl do oběhu. Rozum je nahrazen ustálenými poukazy, namísto argumentů nastupuje vzývání. „Boj“, jak prozrazuje název knihy, byl „můj“, tedy Hitlerův. Hitlerovo pojetí života jakožto boje přisuzovalo duchu svého původce schopnost vyložit smysl jakékoli události.

Ztotožněním přirozenosti a politiky se zhroutilo nejenom politické, ale i vědecké myšlení. Hitler považoval přírodovědu za završené zjevení zákona mezirasového zápasu, za uzavřené evangelium krve a krveprolití, ne za proces rozvíjení hypotéz a experimentů. Věda mu poskytovala slovník živočišného zápasu, nikoli zdroj pojmů a postupů umožňujících pronikavější pochopení. Věda měla odpověď, avšak bez otázek. Lidským úkolem je podrobit se tomuto krédu a vyhnout se tomu, že přírodu obestřeme svévolně ošidnými židovskými myšlenkami. Jelikož Hitlerův světonázor vyžadoval jedinou kruhovou pravdu, která v sobě zahrnovala vše, byl pro něj hrozbou každý, i ten nejprostší dualismus, například myšlenka, že lidé mohou změnit své prostředí způsobem, který pak zase změní lidskou společnost. Pokud by věda byla s to změnit ekosystém tak, že by to přineslo změnu lidského počínání, pak by všechny Hitlerovy teze byly nepodložené a logický kruh, podle něhož společnost rovná se příroda, jelikož příroda rovná se společnost, a lidé rovná se zvířata, protože zvířata rovná se lidé, by se roztříštil.²⁸

Hitler byl připraven akceptovat, že vědci a odborníci mají v rasovém společenství svou roli: vynalézají zbraně, zlepšují komunikační prostředky, upevňují hygienu. Silnější rasy by měly mít lepší pušky, lepší vysílače a lepší zdravotní stav, aby o to lépe vládly slabším. Hitler v tom spatřoval naplnění přirozeného příkazu k boji, nikoli porušení přirozených zákonů. Technický pokrok je důkazem rasové nadřazenosti, nikoli důkazem rozmachu obecného vědeckého chápání. „Vše, co dnes na této zemi obdivujeme,“ napsal Hitler, „učenost a umění, technika a vynálezy, to vše je jen tvůrčím plodem několika málo národů, a původně možná jediné rasy.“ Žádná, ať sebevíce rozvinutá rasa nemůže žádným vynálezem změnit základní uspořádání přírody. Příroda se vyskytuje jen ve dvou variantách: první je ráj, ve kterém vyšší rasy vyvražďují ty nižší, druhou je padlý svět, ve kterém nadpřirození Židé upírají vyšším rasám onu kořist, která jim náleží, a nechávají je jak jen možno vyhladovět.²⁹

Hitler si uvědomoval, že pro logiku jeho systému představuje zvláštní hrozbu

agrotechnika. Pokud by lidé dokázali ovlivnit přírodu tak, že i bez záboru nové půdy vyrobí více potravin, celý jeho systém by se zhroutil. Popíral proto význam dění, které se mu odvíjelo před očima, a popíral vědeckost „zelené revoluce“, jak byla označena později, tedy hybridizace obilí, distribuce chemických hnojiv a pesticidů či expanze zavlažování. Trval na tom, že „i v tom nejpriznivějším případě“ musí hlad předběhnout pěstitelské pokroky. Veškerá vědecká zlepšení narážejí na jistou „mez“. „Všechny vědecké metody využití půdy“ už byly vyzkoušeny a všechny selhaly. Žádné představitelné vylepšení dnes ani v budoucnu Němcům nikdy neumožní zajistit si obživu „z vlastní půdy a vlastního území“.³⁰ Potravu si lze získat jedině dobytím úrodných oblastí, ne vědeckým rozvojem, který by zvýšil úrodnost německého území. Židé záměrně šíří opačné mínění, aby tak otupili dobyvačnost Němců, a připravili německý národ k zániku. „O vštípení těchto smrtelných způsobů uvažování vždy usiluje a vždy v tom uspěje Žid.“³¹

Hitler musel svůj systém hájit před objevitelskými schopnostmi člověka: ohrožovaly jeho nauku stejně zásadním způsobem jako lidská soudržnost. Věda nemůže lidský druh zachránit, protože v konečné instanci jsou všechny myšlenky rasové povahy, jsou to jen estetické odnože boje. Opačná představa – že totiž myšlenky mohou skutečně zrcadlit přírodu anebo ji změnit – je „židovskou lží“ a „židovským podvodem“. Hitler hlásal, že „člověk nikdy v ničem nedobyl přírodu“. Univerzální vědu – stejně jako univerzální politiku – je nutno vnímat ne jako lidský příslib, ale jako židovskou hrozbu.³²

Hlavní světový problém tkvěl podle Hitlera v tom, že Židé nastolili falešnou hranici mezi přírodovědou a politikou a předestřeli klamné přísliby pokroku a humánnosti. Hitlerem navržené řešení bylo konfrontovat je s brutální realitou, že příroda a společnost jsou jedno a totéž. Je tedy nutné Židy odloučit od ostatních lidí a donutit je k obývání nehostinného teritoria. Moc Židů spočívá v tom, že jejich „nepřirozenost“ působila na ostatní lidi přitažlivě – a slabí jsou naopak v tom, že nedokážou čelit brutální realitě. Po přesídlení do nějaké odlehle lokality by už nedokázali pomocí nadpozemských představ manipulovat s ostatními a podlehli by zákonu džungle. Hitlerova obsese se zprvu zaměřila na extrémní přírodní podmínky, „ostrovní stav anarchie“.³³ Později obrátil pozornost k sibiřským pustinám. Zda Židy poslat tam či onam, je – jak napsal – „lhostejné“.³⁴

V srpnu 1941, asi měsíc poté, co Hitler pronesl citovaný výrok, začali jeho vojáci střílet Židy po desetitisících. Došlo k tomu uprostřed Evropy, na místě, jež sami uvrhli do stavu anarchie: nad jámami vykopanými v černé ukrajinské zemi.